

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 Maj 1875, kl. 12 midd.

Särskilda Utskottets Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående grunder för ordnande af flottans personal samt denna personals aflöning, beklädnad och underhåll.

Från båda Kamrarne har till Särskilda Utskottets behandling öfverlemnats Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 19, med förslag till lagar angående grunder för ordnande af flottans personal samt denna personals aflöning, beklädnad och underhåll.

Sedan förslag till nya grunder för landtförsvarets ordnande blifvit utarbetadt i öfverensstämmelse med en mera vidsträckt tillämpning af värnpligten, uppdrog Kongl. Maj:t åt särskildt i sådant afseende utsedde komiterade att uppgöra förslag till sjöförsvarets ordnande, på hufvudsakligen enahanda grunder, men med iakttagande af de afvikelser, som af detta försvars egendomligheter betingades. Med ledning af hvad desse komiterade föreslagit och med nödiga tillägg och ändringar, har sedermera inom Sjöförsvars-departementet utarbetats det förslag till lag angående grunder för ordnande af flottans personal, hvilket af Kongl. Maj:t i nåder gilladt, den 6 Januari blifvit framställt till Riksdagen och af densamma till dess Särskilda Utskott remitteradt.

Enligt detta förslag skall flottans personal bestå af en *stam*, samt af *värnpligtige* och en *kriksreserv*, hvar till kommer en *civilstam*, bestående af mariningeniörsstaten, civilstaten, ecklesiastikstaten, läkarestaten och varfsstaten.

Hvad *Stammen* vidkommer, skulle den, förutom kadetter och elever vid sjökrigsskolan, utgöras af:

*Officerskåren,
Underofficerskåren,*

Sjömanskåren, bestående af: underofficerskorpraler och korpraler, (1:a klassens sjömän), 2:a klassens sjömän och 3:dje klassens sjömän, hvaraf en del eliter; samt slutligen

Skeppsgossekåren.

Krigsreserven borde utgöras, dels af officerare och underofficerare, hvilka, med skyldighet att vid inträffande krig tjenstgöra intill viss bestämd lefnadsålder, erhållit afsked med pension och fyllnadspension, och dels af officerare och underofficerare äfvensom 1:a och 2:a klassens sjömän, som tjenat i flottans stam intill den tid, då de enligt lagen om den allmänna värnpligten skulle inträda i de mot härens landtvärn svarande klasser vid flottan och som uppnått den ålder, att de enligt samma lags föreskrift borde öfverföras till landstormen.

Rörande *stammens* uppsättning upplyser statsrådsprotokollet, att de, för afgifvande af förslag i förevarande ämne utsedde komiterade ansett den grundsats, att endast ur de värnpligtiges led bilda denna stam, icke vara, med afseende å de egendomligheter, som utmärka sjöförsvaret, för flottans befälsstam tillfyllestgörande. Den tid, som erfordras för att utbilda en yngling till örlogsmatros, ansågs nemligen, äfven om han förut vore något sjövan, så betydlig, att mindre än 3 à 4 års ständig tjenstgöring i allmänhet icke kunde ifrågasättas, för att af den 21-årige ynglingen bilda en duglig förhandskarl, och en sådan skulle ytterligare behöfva tjena åtskilliga år, om han skulle kunna användas såsom underbefäl. Om flottan skulle uteslutande ur de värnpligtiges led hemta allt det förhandsfolk och underbefäl, hvaraf hon hade behof, så skulle man alltså nödgas att, då de 21-årige ynglingarne inom den sjöfarande yrkesklassen, enligt Statistiska Centralbyråns uppgift för år 1871, ej uppginge till högre antal än omkring 680, beräkna nära hälften af dessa såsom förblifvande i flerårig tjenstgöring, för att den af komitén till 2,400 man beräknade stammen skulle vara komplett.

Enär ett sådant system för *stammens* kompletterande uppenbarligen skulle alltför menligt inverka på handelsflottan, hvilken örlogsflottan tvärtom borde på allt sätt understödja, har komitén föreslagit, att man skulle begagna sig af den dubbla utvägen att dels fylla det ifrågavarande behofvet på den i Riksdagens underdåniga skrifvelse den 24 Maj 1873 antydda väg, nemligen frivillighetens, dels på det hittills med så mycken framgång följda sätt, nemligen genom fullständig uppfostran inom vapnet.

Dessa åsikter hafva äfven blifvit af Chefen för Sjöförsvars-departementet i det uppgjorda förslaget antagna och tillämpade. Han har för den skull föreslagit, dels att en del af de värnpligtige, som fullgjort ett års tjänst, skulle, mot erhållande af särskild ersättning, kvarstanna för att bilda en del af stammen, hvarvid ett mindre antal af dem borde antagas som eliter, för att bildas till befäl, dels ock att inom skeppsgossekåren fortfarande skulle uppfostras en del af det för flottan erforderliga manskap.

För att, när ett krig utbröte, kunna komplettera fartygens så väl som det fasta positionsförsvarets eljest allt för svaga kadrer, borde likväl ännu en annan utväg anlitas. Vid ett krigsutbrott komme otvifvelaktigt så väl ett stort antal af de besättningar, hvilka med sina fartyg befara våra kuster, som äfven andra att sakna anställning. Det skulle då visa sig i hög grad gagneligt och ändamålsenligt, om de befälhafvare, styrmän, maskinister, matrosar, m. fl., hvilka tillhört flottans stam under den tid de aftjenat sin värnpligt i flottans sex första årsklasser, vore, sedan de upphunnit den ålder, vid hvilken, enligt värnpligtslagen, de värnpligtige borde till landstormen öfverföras, för flottans tjänst disponibla och bildade en *krigsreserv*.

Genom antagandet af dessa grunder för ordnandet af bemanningen, skulle flottan, oaktadt den stora minskning i antalet af den för densamma nu disponibla personal, som af båtsmanshålllets indragning och större delen af den nuvarande sjöbeväringens öfverlåtande till hären blefve en följd, aldrig i farans stund sakna goda besättningar.

Utskottet, som delar den af Departementschefen uttalade åsigt i afseende på de utvägar, hvilka böra anlitas för uppsättandet af flottans stam, kan alltså icke annat än anse de hufvudgrunder ändamålsenliga, på hvilka det nu föreliggande förslaget till ordnande af flottans personal är bygd, så mycket mer som det visar en allvarlig sträfvan att så mycket som möjligt tillgodogöra sig den stora kraft, som äfven på detta område ligger i en vidsträcktare tillämpning af den allmänna värnpligten, men derjemte, i den utsträckning som sjövapnets egendomliga beskaffenhet kräfver, anlitar frivilligheten.

I sitt Utlåtande N:o 2 har emellertid Utskottet, efter företagen granskning af det förslag till lag om allmänna värnpligten, som innehålles i Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående härordningen, och hvilket är afsedt att blifva gällande jemväl för flottan, ansett ändringar i nämnda förslag böra vidtagas, på grund hvaraf Utskottet föreslagit Riksdagen att i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t ville för kommande Riks-

dag framlägga förnyadt förslag till lag om allmänna värnpligten. Vid sådant förhållande, då Utskottet icke kan tillstyrka Riksdagen att fatta definitivt beslut om en ordning för flottans personal, som i väsendtliga delar är grundad på en värnpligtslag, hvilken skulle till en kommande riksdag omarbetas, och med afseende fästadt på försvarsfrågans ställning i det hela, har Utskottet icke funnit sig böra afgifva yttrande öfver de särskilda, närmare bestämmelserna angående denna personals antal och organisation.

Ibland de förändringar, som Utskottet tillstyrkt i förslaget till lag om allmänna värnpligten, är äfven den att de värnpligtige, som ingå i hären, måtte delas i tvänne kategorier, hvilkas öfning skulle blifva olika lång, hvarvid Utskottet ansett öfningstiden för de under längre tid öfvade böra bestämmas till ett år och för alla öfrige till 90 dagar. Hvad flottan vidkommer, torde endast de under ett år öfvade der kunna vinna användning. Sjömanskap, omdöme och rådighet, samt kännedom om sjökrigsmaterielen äro egenskaper, hvilka äro lika nödvändiga för det svenska sjövapnets manskap att ega, som det måste antagas att de hafva förvärfvats af den fiende, mot hvilken vi till äfventyrs en gång skola komma att pröfva våra krafter. Dessa egenskaper kunna endast genom en längre tids tjänstgöring om bord på örlogsfartyg utbildas. Äfven om den värnpligtige ynglingen, redan då han inträder vid flottan, skulle ega någon sjövana, kommer likväl det fält, hvarpå hans förmåga under fortsatt tjänstgöring skall utvecklas, att befinnas allt för vidsträckt för att det med framgång skulle kunna odlas, om han deråt egnade en tid af endast några veckor. Utskottet har på grund häraf ansett att, i likhet med hvad § 28 i det af Kongl. Maj:t framställda förslaget till lag om allmänna värnpligten innehåller, för de värnpligtige, som skulle tjänstgöra vid flottan, bör beräknas ett års öfning.

Utskottet hemställer alltså:

- 1:o att Riksdagen, med godkännande af de hufvudgrunder, på hvilka Kongl. Maj:ts förslag i afseende på ordnandet af flottans personal är bygd, måtte i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes till nästa Riksdag framställa förnyadt förslag om ordnande af flottans personal, med beräkning dervid, att öfningstiden för värnpliktig, som till flottan kan komma att uttagas, bestämmas, på sätt Kongl. Maj:t nu föreslagit, till ett år.

Slutligen har Kongl. Maj:t, i sammanhang med ofvan nämnda förslag, jemväl till Riksdagen öfverlemnadt förslag till lag om grunder för aflöning, beklädnad och underhåll af flottans personal, hvilket förslag äfven blifvit till Utskottet remitteradt. Då emellertid Kongl. Maj:ts förslag till ändring af § 80 i Regeringsformen, hvilket förslag innehöll stadganden derom att oundgängliga anslag för hären och flottan skulle genom lag fastställas, icke blifvit af Riksdagen godkändt, har Utskottet, i likhet med hvad det iakttagit i afseende på behandlingen af det förslag till lag för härens aflöning, beklädnad och underhåll, som blifvit af Kongl. Maj:t i nåder framställt, funnit sig icke böra ingå i pröfning af de särskilda bestämmelserna i merberörda lagförslag; hvilket Utskottet ansett sig böra

2:o för Riksdagen anmäla.

Stockholm den 10 Maj 1874.

På Särskilda Utskottets vägnar:

E. KEY.

Reservation:

vid 2:dra punkten:

af Herr *Mannerskantz*.
